

կեղեցիների երգեցմունքը տաճկահայերից, նոյն իսկ տարբեր են երգում ռուսահայերի պլ և պլ եկեղեցիներում։ Տփլիսինը պլ է, Բագուինը պլ, Ախալցխայինը պլ և Ռուսաստանի կողմերին պլ։

Այս ամենի մէջ միակերպութիւն մտցնելու համար՝ պէտք է բոլոր կողմերի երգեցմունքներից ընտրել ամենալաւ, ներդաշնակ հնչող կտորները, պէտք է ընտրել, սյսպէս ասած, միջին երգեցողութիւնը և այնպէս ընդհանրացնել, որ խորթ չհամարուի ոչ մէկ կողմին։

Այս նպատակի համար անհրաժեշտ կլինէր նախապէս մի մասնաժողով կարգել գլխաւոր տեղերի հմուտ երգեցողներից և երաժիշտներից, զոեւ մաքուր, հին եղանակները և վերջնականապէս որոշելով ընդունելին՝ այն եղանակները ձայնագրելով տպագրութեան յանձնել և ընդհանրացնել։

Եկեղեցական երգեցմունքը գիրք է, որ մաշուի՝ փոխեն։ Հազարաւոր անձինք գիտեն եկեղեցական երգեցողութիւնը և միանգամ նոցա իրենց գիտեցածը մոռացնելու և նորը ուսուցանելու համար՝ անհրաժեշտ կլինէր, որ սյգ նորը իրօք մի հիմնաւոր փոփոխութիւն լինէր։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԲԱԳՈՒԱՅ ՀԱՅՈՑ ԱՂԲԱՏԱ-
ԽՆԱՄ ԵԿԵԼԵՑԱԿԱՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ (1872
ապր. 1—1893 ապր. 1)—կազմեց Ա. Գալստեանց,
Բագու. 1895.

Բագուի հայ հասարակութեան պատիւ բերող հաստատութիւնների մէջ վերջին տարիներս ամենից շատ խօսակցութեան առարկայ էր դառել Աղբառատանամ Հոգաբարձութեան հաշիւները, որոնց մասին աւելի շատ գրուեց լրագիրներում, քան թէ իսկապէս պէտք էր։ Հոգաբարձութեան հաշուառեո անդամներից մէկի կողմից մանուալէ բաւական խիստ ակնարկութիւններ կային այդ

Հաստատութեան գլխաւոր հիմնադիրներից մէկի և նորա հոգին կազմող անդամի՝ պ. Գրիգոր Դիլգարեանցի մասին: Բազուի Հասարակութիւնը չէր մասնակցում այդ մեղադրանքներին և ինքը պ. Դիլգարեանն էլ կարծէք թէ չէր հոգում իւրան արդարացեալ աղօրինակ ծանր մեղադրանքների դէմ և այդպիսով մի տեսակ նմանում էր մեր Հասարակական հիմնարկութեանց այն ներկայացուցիչներին, որոնք տասնեակ տարիներ մի կերպ վարելով իրանց պաշտօնը չեն էլ մտածում հասարակութեան հաշիւ տալու վերայ:

Այս պատճառով շատ մխիթարական էր ամեն բարեմիտ հայի համար վերոյիշեալ պատմութեան հրատարակութիւնը, որ իսկապէս նոյն հոգաբարձութեան տասնամայ հաշիւն է կազմում, քանի որ նեղ անձնական հաշիւների պատճառով վատահամբաւ էր մի անձնաւորութիւն, որ բաւական յարգուած է Բազուի Հասարակութեան կողմից:

Մենք չենք մոռում այդ պատմութեան և հաշիւների քննութեան մէջ, մեզ համար ուրախալի է այն երևոյթը, որ Հասարակական հաշուէտուութիւնը սկսել է սովորական դառնալ մեր մէջ և դորանով կփրկուին այն կոպէկները, որոնցից կախումն ունի մեր նոր սերնդի դաստիարակութեան և ժողովրդի բարեկեցութեան գործը:

Այստեղ առաջ ենք բերում միայն այդ գրքովից մի քանի ընդհանուր թուեր.—

1872 թուից մինչև 1892 թիւը, այնէ 21 տարուայ ընթացքում հոգաբարձութիւնն ունեցել է արգիւնք 31,381 ռ. 91 փ. որոնց մեծագոյն մասը գոյացել է տոկոսներից, Նրննդեան և Զատկի տօներին արած նուէրներից, կտակներից, հոգեբաժներից, հացկերոյթի փոխարէն և այլ աւթիւ տուած նուէրներից:

Իսկ ծախք այդքան ժամանակում եղել է 31,705 ռ. 8 փ. որոնց մեծ մասը գնացել է աղքատների ոժանդակութեան և աղքատանոցի շինութեան վերայ:

